

Õiguskantsler

Teie 22.09.2025 nr

Meie 11.05.2026 nr 6-3/252166/2603966

Koduõpet reguleeriva määruse vastavus seadusele ja põhiseadusele

Lugupeetud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata, kas haridus- ja teadusministri 28.02.2018 määruse nr 6 „[Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord](#)“ (edaspidi: määrus) § 5 lõige 1 ja § 6 lõige 3 vastavad põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele ning põhiseadusele.

Määruse § 5 lõikes 1 on öeldud, et „põhiharidust omandavat õpilast võib õpetada vanema taotlusel koduõppes, kui kooli hinnangul on selline õppevorm õpilase parimates huvides ja on eeldused, et õpilase enesekohaste oskuste ja sotsiaalse pädevuse areng on toetatud“. Määruse § 6 lõige 3 sätestab: „Kool tagab koduõppe vormis õppivale õpilasele vajadustele vastavad tugiteenused.“

Leian, et määruse § 5 lõige 1 ja § 6 lõige 3 on kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning põhiseadusega.

Riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel ([põhiseaduse \(PS\) § 3 lg 1](#)). Määruse võib anda ainult kooskõlas seaduses oleva volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga ([haldusmenetluse seaduse \(HMS\) § 90 lg 1](#)). Kõnealune määrus on kehtestatud [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 23 lõike 2](#) alusel, mis ütleb, et „kodu- ja haiglaõppe tingimused ning korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega“. Seega on Riigikogu kohustanud haridus- ja teadusministrit kehtestama koduõppe tingimused.

Määruse eesmärk on ära hoida koduõppe meelevaldset rakendamist, mis võiks muuhulgas tähendada seda, et õpilane jäetakse ilma vajalikest tugiteenustest. Määruse § 5 lõikes 1 ja § 6 lõikes 3 ei ole kehtestatud tingimusi, mis läheksid vastuollu põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatuga.

Igäühel on õigus haridusele ([PS § 37 lg 1](#)). Koduõppe võimalus ei ole siiski sätestatud põhiseadusega, vaid see on Riigikogu hariduspoliitiline valik. Selleks et kõik lapsed saaksid hariduse omandada, tuleb riigil ja kohalikel omavalitsustel pidada piisaval arvul õppeasutusi ([PS § 37 lg 2](#)).

Põhiseadus ütleb, et lapse hariduse valikul on lapsevanemal otsustav sõna ([PS § 37 lg 3](#)). Samas saab lapsevanem valida lapsele kooli olemasoleva haridussüsteemi piires (vt ka [õiguskantsleri 03.11.2015 seisukoht](#)). Riik kontrollib hariduse andmist ([PS § 37 lg 5](#)).

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riigikogu on otsustanud, et lapsed omandavad üldhariduse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse nõuete kohaselt ([õiguskantsleri 23.09.2022 seisukoht „Koduõpe välisriigis asuva kooli programmi järgi“](#)).

Kohalik omavalitsus peab tagama põhikoolis kohad kõigile õppimiskohustuslikele noortele ([PGS § 7 lg 2¹](#)). Kooli pidamisel tuleb järgida muu hulgas kaasava hariduse põhimõtet ([PGS § 6 p 1](#)). See põhimõte eeldab, et lapsed õpivad üldjuhul koos elukohajärgses koolis, sõltumata nende erinevatest vajadustest ([õiguskantsleri 25.06.2025 seisukoht „Tasemeklasside ja temporühmade moodustamine Aruküla Põhikoolis“](#)). Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest saab järeldada, et statsionaarses õppes õpitakse üldjuhul koolimajas ([õiguskantsleri 16.06.2023 seisukoht „Õppe korraldamine \[koolis\]“](#)).

Koduõpe lapsevanema soovil on üks põhihariduse omandamise võimalus koolis toimuva õppe asemel ([PGS § 23 lg 1 p 2](#)). Koduõppe rakendamist ei saa siiski otsustada lapsevanem, sest PGS § 23 lg 1 p 2 annab vanemale vaid õiguse esitada koolile vastav taotlus (vt ka [HMS § 35 lg 1 p 1](#)).

Õpilase saab koduõppele lubada kooli direktor (määruse § 5 lg 4). Seda otsust tehes peab direktor olema kindel, et õpilasel on võimalik haridus omandada nii, nagu seadus ette näeb, arvestades riiklikku õppekava ning õpilase võimeid ja toevajadust. Ilma sellise nõudeta piisaks sellest, kui vanem annab oma koduvallale või -linnale teada, et tema laps õpib edaspidi kodus, ning poleks vaja reguleerida ka koduõppe tingimusi ega korda.

Lapsevanema sooviavaldust vaagides peab kool tegema kindlaks koduõppe rakendamise seisukohalt olulised asjaolud ja selgitama välja lapse huvid. See nõue tuleneb haldusmenetluse seadusest ([HMS § 4 lg 2](#)) ja ka lastekaitse seadusest ([§ 21 lg 1](#)).

[Lastekaitse seaduse § 21 lõige 1](#) näeb ette, et last puudutava otsuse vastuvõtmisel tuleb välja selgitada lapse huvid ning lähtuda otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest ([õiguskantsleri 02.06.2017 seisukoht „Õpilaste koduõppele määramine“](#)). Koduõppe rakendamise otsust tehes peab lapse huvid välja selgitama kool (vt ka [õiguskantsleri 24.05.2022 seisukoht „Koduõppe korraldus ja õpilase heaoluga arvestamine“](#)).

Koduõppe eesmärk on anda lapsele põhiharidus kodus (PGS § 23 lg 1). Koduõppel olev õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning selle alusel antud õigusaktide kohaselt. Nii nagu koolis luuakse tingimused õpilase võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks, tuleb seda teha ka koduõppel ([PGS § 3 lõike 1](#)). Peale selle tuleb vanemal koduõpet korraldades toetada ka lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut (vt ka [PGS § 19 lg 1](#); [põhikooli riikliku õppekava § 3 lg 1](#) ja [§ 6 lg 1](#)).

Koduõppe rakendamisest hoolimata ei saa välistada, et õpilane vajab õppimisel lisatuge. Selleks on koduõppel oleval õpilasel õigus saada koolis tasuta tugispetsialisti abi ([PGS § 37 lg 2](#)). Õpilane saab küsida abi ja tuge ning kasutada talle määratud tugiteenuseid ([PGS § 35 lg 1¹ p 2](#)). Niisiis peab kool enne õpilase koduõppele lubamist kaaluma, kuidas on koolil võimalik õpilasele koduõppe rakendamisel vajalikku tuge pakkuda.

Koduõppe rakendamine ei tohi ohtu seada lapse õigust haridusele ([õiguskantsleri 24.05.2022 seisukoht „Koduõppe korraldus ja õpilase heaoluga arvestamine“](#)). Kui õpilasel ei ole kodus võimalik enda võimete kohaselt õppida, rikutakse koduõppe rakendamisega lapse õigusi. Niisiis peab koduõppe rakendamine olema alati lapse huvidest lähtuv parim lahendus.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning lastekaitseaduses on Teie tõstatatud küsimused juba reguleeritud, mistõttu pole põhjust pidada määrust põhiseadusvastaseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks (avaldaja andmeteta): Haridus- ja Teadusministeerium